

๖๑๑

คำอธิบายกฎหมายปกครอง

โดย

หลวงประดิษฐมนูธรรม

(ปรีดี พนมยงค์)

(ต่อจากปีที่ ๔ เล่ม ๗)

ลักษณะ ๓

ระเบียบแห่งอำนาจบริหาร

หรืออำนาจตุลาการ

(Organisation du pouvoir exécutif)

ข้อความทั่วไป

อำนาจบริหาร หรือตุลาการนี้ ย่อมมีวงกว้าง คือรวมทั้ง
การปฏิบัติ ตามกฎหมายและการปกครองโดยทั่วไป ยก
เว้น แต่ใน กิจ การที่เกี่ยวกับ การ บัญญัติ กฎหมาย และ การ
วินิจฉัยคดีซึ่งจัดเข้าในสาขาแห่งอำนาจสูงสุดอื่น ๆ

ยิ่งในประเทศที่มีอาณาเขตต์กว้าง ขวาง และมีพลเมือง
อยู่มากพลเมืองทั้งหมดในประเทศนั้น ๆ อาจมีส่วนได้เสีย
เหมือนกันก็มี และกิจการบางอย่างพลเมืองอันอยู่ใน
ท้องถิ่นหนึ่ง อาจมีส่วนได้เสีย ต่าง กับ พลเมือง ใน อีกท้องถิ่น
หนึ่ง

ระเบียบแห่งอำนาจ บริหารจึงอาจเป็น

๑) ระเบียบ ซึ่งใช้บังคับ แก่ พลเมือง ทั่วไป ใน ทุก ๆ
อาณาเขตต์ คือ อำนาจบริหารซึ่ง รวม อยู่ในศูนย์ กลาง
หรือที่เรียกกันว่า รัฐบาลกลาง แต่ระเบียบเช่นนี้ เรียก
ตาม ภาษากฎหมายปกครองฝรั่งเศสว่า “Centralisation”
ซึ่งน่าจะแปลว่า “มัชยภาค”

๒) ระเบียบซึ่งใช้บังคับให้เหมาะสมแก่ท้องถิ่น ต่าง ๆ
ซึ่งอาจมีได้ โดย ๒ วิธี คือ

ก) โดย รัฐบาล กลาง ได้ แยก อาณา เขตต์ แห่ง อำนาจ
นั้น ๆ ออกเป็นส่วนต่าง ๆ เช่น แบ่งแยกออกเป็นมณฑล
จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และ เจ้าหน้าที่ ประจำ
ส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ทำหน้าที่ เป็นผู้แทนรัฐบาลกลาง ไม่ใช่
เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นนั้นเอง การ แยก อำนาจ จาก
รัฐบาลกลางเช่นนี้เรียกตามภาษา กฎหมายปกครอง ฝรั่งเศส

ว่า “ Déconcentration ” ซึ่ง น่าจะแปลว่า “ มัชยานุภาค ” คือ เป็นส่วนน้อยๆ ที่แยก ออกไป จาก รัฐบาล กลาง ส่วนเหล่านี้หาได้ มีสภาพเป็น นีติบุคคล ต่างหากจาก รัฐบาล กลางไม่

ข) โดยแยกอำนาจบริหารหรือ ชุระการใน ท้องถิ่นบาง อย่าง ให้แก่ คณะ ซึ่ง ราษฎรในท้องถิ่น นั้นได้ เลือกลงตั้ง ขึ้น เป็น ผู้ใช้ อำนาจเอง ท้อง ถิ่น นี้ มีสภาพเป็น นีติ บุคคล ต่าง หาก จาก รัฐบาล กลาง ฉะเพาะ อำนาจ บางอย่าง ซึ่ง ตน มี อิศสระที่จะทำได้ การแยก อำนาจบริหาร เช่นนี้ เรียกตาม ภาษา กฎหมาย ปกครอง ฝรั่งเศส ว่า “ Décentralisation ” ซึ่ง น่าจะแปลว่า “ มัชยวิภาค ” คือ เป็นการแบ่งแยก อำนาจ บริหาร บางอย่าง ออก จาก รัฐบาล กลาง ซึ่งต่อไป จะมี ขึ้น ได้ โดย พระราชบัญญัติ เทศบาล

ระเบียบ อำนาจบริหาร ซึ่ง ใช้ บังคับ ให้ เหมาะสม แก่ ท้อง ถิ่น ต่าง ๆ ซึ่ง อาจ มี ได้ ๒ วิธี ดัง กล่าว แล้ว นั้น แม้ จะ คล้าย กัน ใน ข้อ ที่ แบ่ง แยก อำนาจ รัฐบาล กลาง มา ไว้ ใน ท้อง ถิ่น ก็ ตาม แต่ มี ข้อ ต่าง กัน ใน สาร สำคัญ เหล่า นี้

๑ คณะ พนักงาน ซึ่ง เป็น ผู้แทน รัฐบาล กลาง ตาม ส่วน แห่ง อาณาเขต ต่าง ๆ โดย มา รัฐบาล เป็น ผู้ตั้ง คือ เป็น

ผู้แทนของรัฐบาลกลางโดยตรง ควรสังเกตว่า แม้อำนาจ
 ผู้ใหญ่บ้านซึ่งราษฎรเป็นผู้ตั้งก็ยังคงเป็นผู้แทนของรัฐบาล
 กลางอยู่โดยตรง เท่ากับว่า ราษฎรได้มีโอกาสแต่เพียง
 เลือกผู้แทนของรัฐบาลกลาง ซึ่ง ประจำอยู่ในท้องถิ่น
 ของตนเองเท่านั้น

แต่คณะพนักงาน ในการปกครอง ชนิดที่แบ่ง แยก
 อำนาจธุระการให้ราษฎรในท้องถิ่นจัดทำเอง “มณฑลวิภาค”
 (หรือการปกครองเทศบาลในภาษาไทย) ตามทางที่ควรราษฎร
 ในท้องถิ่นเป็นผู้เลือกตั้งขึ้น ราษฎรในท้องถิ่น ก็ย่อมจะ
 มีเสียงในการดูแล คณะพนักงานเช่นนี้ เป็นผู้แทนท้องถิ่น
 ในธุระการของท้องถิ่นนั้นโดยเฉพะ จะเป็นผู้แทน
 ของรัฐบาลกลาง ก็แต่กิจการบางชนิด ซึ่งได้รับมอบหมาย
 คณะพนักงาน เช่นนี้ จึง ขึ้นอยู่กับ รัฐบาลกลาง แต่เพียงใน
 การดูแลครอบงำ

ในทุกวันนี้สำหรับ ประเทศ สยาม ตาม พระราชบัญญัติ
 จัดการสุขาภิบาลหัวเมือง พนักงาน ท้องถิ่น ยัง มีการแต่งตั้ง
 โดยรัฐบาลกลางอยู่ซึ่ง ควรจะได้แก้ไขโดยพระราชบัญญัติ
 เทศบาล

๒ การปกครองอย่างมณฑลวิภาคนี้ คือตามทีกล่าวมาใน
 วิธี ข. ข้างต้น มีสภาพเป็นนิติบุคคล กล่าวคือท้องถิ่น

นั้น ๆ มีสิทธิและหน้าที่โดยฉะเพาะต่างหากจากรัฐซึ่งเป็น
 อีกบุคคลหนึ่ง แต่ การแบ่งแยก ตามวิธีที่ได้กล่าว ใน วิธี
 ก. หาได้ ทำให้ ส่วนต่างๆ แห่งอาณาเขตต์มีสภาพเป็นนิติ
 บุคคลขึ้นต่างหากไม่ เช่น มณฑล จังหวัด อำเภอ ตำบล
 หมู่บ้าน ไม่ใช่เป็นนิติบุคคล คู่ประมวลกฎหมายแพ่งและ
 พาณิชย์ มาตรา ๗๓ ซึ่งได้ระบุนามเทศบาลปกครองท้อง
 ที่ (Local adminis-trations) และประชาบาลทั้งหลาย
 (Municipalities) คือ การ ปกครองทำนอง “ มัชยวิภาค ”
 (Décentralisation) หรือ เทศบาลในภายในหน้า ไม่ได้
 กล่าวถึง มณฑล จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน

การ ปกครองโดยวิธี แยก อำนาจ ชุระการให้ราษฎร ใน
 ท้องถิ่นจัดทำเองมีผลดีและผลร้ายดังนี้

ผลดี

๑. กิจการบาง ชนิด ที่ แยก ออกไป เช่น การ สุขาภิบาล
 ย่อมเหมาะสมแก่ท้องถิ่นโดยฉะเพาะ และกิจการอย่างอื่น
 ซึ่งท้องถิ่นต่างๆ ในพระราชอาณาเขตต์จะปฏิบัติอย่างเดียว
 กันไม่ได้ เมื่อได้แบ่งแยกเสียเช่นนั้นก็จะเหมาะสมแก่
 ท้องถิ่นเป็นราย ๆ ไป

๒. กิจกรรมที่เหมาะสมแก่ท้องถิ่น ก็ควร จะให้ผู้ที่ เป็น
ราษฎรในท้องถิ่นนั้นเป็นพนักงานจัดทำ เพราะเป็นผู้ที่
รู้ภูมิประเทศและความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ย่อมดี
กว่าบุคคลซึ่งรัฐบาลกลางจะได้แต่งตั้งออกไป ซึ่งจะรู้ภูมิ
ประเทศดีกว่าราษฎรในท้องถิ่นไม่ได้

๓. วิธีเลือกตั้งพนักงาน โดยราษฎรใน ท้องถิ่น นั้น เอง
ย่อมทำให้ ผู้ที่จะรับเลือกต้อง เอาใจใส่ใน กิจกรรม ของท้อง
ถิ่น และจะต้องจัดให้มีโครงการ ซึ่งตน จะปฏิบัติ เมื่อได้รับ
เลือก เพราะการเลือกโดยวิธีเช่นนี้ย่อมมีการแข่งขันใน
ระหว่างผู้ที่ถือลัทธิต่าง ๆ และย่อมเปิดโอกาสให้ราษฎรใน
ท้องถิ่นได้เลือกตั้งผู้ที่เหมาะสมแก่ท้องถิ่น และตาม ความ
นิยมในลัทธิของตน

๔. กิจกรรมของท้องถิ่น ย่อม จะ สำเร็จไปได้ไว และรวดเร็ว
เพราะไม่ต้องเสนอเรื่องขึ้นไปเป็นลำดับ เหมือนดั่ง
การปกครองที่ได้กล่าวในวิธี ก.

๕. และผลดียังมีอีกอย่างหนึ่งสำหรับประเทศ ที่ราษฎร
ได้เลือกตั้งผู้แทนในสภาการแผ่นดิน ก็ราษฎรที่อยู่ใน
ท้องถิ่นก็เท่ากับ ได้รับความฝึกหัดใน การ เลือกผู้แทนใน

สภาการ แผ่นดิน และ สนาใจใน ความ เป็นไปของ ประเทศ

ผลร้าย

- ๑ ทำให้ อำนาจรัฐบาลกลางลดน้อยถอยลงไป
- ๒ อาจจะทำให้ ผู้ที่ได้รับเลือกปฏิบัติ การ ลำเอียง เข้าข้างฝ่ายผู้ ที่เลือกตน คือเข้าทางฝ่ายที่ถือ ลัทธิ อันเดียวกัน

ทางแก้

ทางแก้ผลร้ายที่ได้กล่าวมาแล้วอาจกระทำได้ ดังนี้

- ๑ กิจการที่จะมอบให้แก่ราษฎรใน ท้องถิ่น นั้น จะต้อง เป็นกิจการที่เกี่ยวข้องแก่ท้องถิ่น โดยตรง สิ่งใด ที่ได้มอบหมาย ไป จะเป็น ภัยอันตราย ต่อ ความ เป็น อยู่ของประเทศ ทั้งหมดแล้วก็ไม่ควรมอบให้

๒ รัฐบาล กลาง ยังทรงไว้ ซึ่ง อำนาจ ควบคุม ดูแล เพื่อ บังคับมิให้ราษฎรในท้องถิ่น กระทำการอันเป็น ภัยอันตราย ต่อประเทศ

ส่วนการบังคับความลำเอียงนั้นก็อยู่ใน อำนาจรัฐบาล กลางซึ่งจัดควบคุมดูแล เช่น การใดที่พนักงานท้องถิ่น ปฏิบัติไปไม่ชอบก็ควรให้ร้อง อุทธรณ์ได้ (ใน ประเทศ

ฝรั่งเศสจึงมีศาลปกครองต่างหากจากศาลยุติธรรม)

การศึกษาถึงระเบียบแห่งอำนาจ บริหาร จะได้แยก ออก
เป็นหมวด ๆ ดังนี้

๑. การปกครองอย่างมัชยภาค (centralisation) หรือ
รัฐบาลกลาง

๒. การปกครองอย่างมัชยานุภาค (Déconcentration)
หรือ การ แยก อำนาจ รัฐบาล กลาง ไป ใน ส่วน ต่าง ๆ แห่ง
แห่งอาณาเขตต์

๓. การปกครองอย่างมัชยวิภาค (Décentralisation)
หรือการแยก อำนาจ บริหาร บาง อย่างให้ ท้องถิ่น จัด ทำเอง

๔. ระเบียบข้าราชการ คือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้
เป็นผู้ใช้ อำนาจบริหาร

หมวด ๑

รัฐบาลกลาง (มัชยภาค, centralisation)

อำนาจบริหารซึ่งรวมอยู่ในรัฐบาลกลางนี้คือ อำนาจที่จะใช้ในกิจการซึ่งพลเมือง ทั่ว พระราชอาณาเขตต์ มีส่วนได้เสียเหมือนกัน อำนาจที่รวมอยู่ในรัฐบาลกลางนี้ ก็ยังมีวงกว้างอยู่นั่นเอง เหตุฉะนั้นอำนาจนี้จึงแบ่ง แยกออกตามประเภทต่างๆ ของอำนาจนั้น เช่นแบ่งแยกออกเป็นกระทรวงทบวงการต่างๆ หัวหน้ากระทรวงทบวงการเหล่านั้นต่างทำงานของตน รับ ผิดชอบโดยตรง ต่อ พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในประเทศสยาม มิได้มีอรรคมหาเสนาบดีเป็นผู้รวบรวม เสนาบดีต่างๆ เข้า เป็น คณะ รับ มอบหมายอำนาจร่วมกันไปเหมือนดังในประเทศอื่นๆ

การแบ่งแยกอำนาจ บริหาร ออกตาม ชนิด ต่างๆ ของการงานนั้นได้มีมาแต่ใน สมัยโบราณ แล้ว เหตุฉะนั้นการศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลง การแบ่งแยกอำนาจเช่นนี้ ตั้งแต่ในสมัยโบราณมาจนถึงสมัยปัจจุบันจึงเป็นประโยชน์ในกฎหมายปกครอง

ส่วนที่ ๑

การแบ่งแยกประเภทอำนาจ บริหาร สมัย ก่อน เปลี่ยนแปลงแก้ไขการปกครองแผ่นดินในรัชกาลที่ ๕

ใน สมัย นี้ อำนาจ บริหาร หรือ อำนาจ ชุระการ ได้ แบ่งแยกมอบแก่เสนาบดีซึ่งรวมด้วยกัน มี ๖ ตำแหน่ง ยกเป็น อรรคมหาเสนาบดี ๒ ตำแหน่ง

อรรคมหาเสบดี ๒ ตำแหน่ง คือ

๑. สมุหนายก
๒. สมุหพระกลาโหม

แต่ เดิม ดู เหมือน จะ ให้ สมุหนายก บังคับ การพล เรือ่น และสมุหพระกลาโหมบังคับ การทหาร แต่ใน สมัย ต่อมา สมุหทั้ง ๒ นี้ ได้ บังคับ ทะบวงการ ฝ่ายทหาร หรือ ฝ่ายพลเรือ่น แยกกันเด็ดขาด เป็น แต่ มีหน้า ที่รวบรวมจำนวน คน ฝ่ายพลเรือ่นคนหนึ่ง ฝ่ายทหารคนหนึ่ง แต่ใน เวลา ทำสงคราม ก็ใช้ ทั้ง ทหาร และพลเรือ่น ออกรบ ต่อสู้ ข้ำศึก นอกจากนั้นสมุหทั้ง ๒ ยังมีอำนาจในทางชำระความ เก็บภาษีอากร หน้า ที่จึง ก้าว กายกัน

มาภายหลัง สมุหทั้ง ๒ นี้ ได้ บังคับ บัญชา ทั้งฝ่าย ทหาร

และพลเรือน แต่แบ่งแยกอาณาเขตต์กัน สมุหนายก
 บังคับการ หัวเมืองภาคเหนือ สมุหพระกลาโหม บังคับ
 หัวเมือง ภาคใต้ ครั้นต่อมา สมุหพระกลาโหม คนหนึ่ง มี
 ความผิดโปรดเกล้า ฯ ให้เอาหัวเมือง ซึ่งสมุหพระกลาโหม
 เคยว่ากล่าวนั้น ไปขึ้นในกรมทำคือเสนาบดีคลัง มาจนถึง
 กรุงรัตนโกสินทร์ จึงคืนหัวเมืองให้สมุหพระกลาโหม คง
 ให้กรมทำบังคับการแต่หัวเมืองปากอ่าว หัวเมืองจึงแยก
 กันขึ้นอยู่ ๓ กระทรวง จนถึงสมัยเปลี่ยนแปลงแก้ไขการ
 ปกครองแผ่นดินในรัชกาลที่ ๕

เหตุฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าตำแหน่ง พระสมุหพระกลาโหม
 และ สมุหนายก มีหน้าที่ ทั้งการ มหาดไทย ทหาร ยุติ
 ธรรม คลัง

เสนาบดี ๔ ตำแหน่ง หรือ จตุสดมภ์ ซึ่งเรียกตาม สามัญ
 ว่า เวียง (เมือง) วัง คลัง นา

๑. เวียง (เมือง) คือ กรมเมือง หรือ กรมพระนครบาล
 มีหน้าที่บังคับกองตระเวร อำเภอกำนัน เขตต์กรุง บังคับ
 ศาลพิจารณาความฉกรรจ์มหันตโทษ บังคับการคุก (ต่อ
 มาได้ว่าภาษีเรือ โรงร้าน ซึ่งตั้งขึ้นใหม่ แต่ภายหลังการ
 ภาษีนี้ตกเป็นหน้าที่กรมอื่น)

๒. วัง คือกรมวังมีหน้าที่รักษาพระราชมณเฑียร และพระราชวังชั้นนอกชั้นใน จัดการพระราชพิธีชั้นนอกชั้นใน จัดการพระราชพิธีทั้งปวง ตั้งศาลชำระ ความ เกี่ยว ด้วย จำเลย เป็นสมใน

๓. คลัง คือกรมท่า เดิมบังคับการเงินภายหลังมีหน้าที่ติดต่อกับ ต่างประเทศ เช่นซื้อขายของแก่ชาว ต่างประเทศ ที่เข้ามาค้าขาย และ แต่งสำเนาไป ค้า ต่างประเทศ ควบคุมคนต่างด้าว จึงได้กลายเป็นผู้ว่าการต่างประเทศด้วย ต่อมาได้บังคับหัวเมืองภาคใต้ซึ่งได้โอนมาจากสมุหพระกลาโหม ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ได้ว่าแต่เพียงหัวเมืองปากอ่าว จึงมีหน้าที่หลายอย่าง คือ คลัง ต่างประเทศ ทหาร มหาตไทย ยุติธรรม

๔. นา คือกรมนา มีหน้าที่ดูแลรักษานาหลวง เก็บหางเข้าค่านาจกรราษฎร ซื้อเข้าขึ้นฉางหลวง ตั้งศาลพิจารณาความเกี่ยวกับที่นาโคกระบือให้แล้วเสร็จไปโดยเร็ว ทะบวงการต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปตามลำดับบางกรมมีงานทำน้อย บางกรมมีงานทำมาก

จนเกินไป ต่อมาจึงได้ตั้งกรมแยกหน้าที่ไปจาก ขตุศคมภ์
ในหนังสือพระราชดำรัสรัชกาลที่ ๕ เล่มที่ได้เคยอ้าง
มาแล้วได้แยกกรมต่างๆ ออกเป็น ๔ จำพวก

จำพวกที่ ๑ กรมที่มีหน้าที่พลเรือน และถือว่าเป็น
ทบวงการฝ่ายพลเรือนโดยแท้

จำพวกที่ ๒ กรมที่มีหน้าที่ฝ่ายทหาร และถือว่าเป็น
ทบวงการฝ่ายทหารโดยแท้

จำพวกที่ ๓ กรมที่มีหน้าที่ฝ่ายทหาร แต่ถือว่าเป็น
ทบวงการฝ่ายพลเรือน

จำพวกที่ ๔ กรมที่มีหน้าที่ฝ่ายพลเรือน แต่ถือว่าเป็น
ทบวงการฝ่ายทหาร

กรมซึ่งมีหน้าที่ฝ่ายพลเรือน และถือว่าเป็น ทบวงการ
ฝ่ายพลเรือนโดยแท่นั้น คือกรมพระสุรัสวดี กรมลูกขุน
กรมธรรมการ กรมหมอ กรมพระอาทิตย์ กรมพระคลัง
ต่างๆ กรมภูษามาลา

ส่วนกรมที่มีหน้าที่ฝ่ายทหาร และถือว่าเป็นทบวงการ
ฝ่ายทหารโดยแท่นั้น คือ กรมอาษา ๘ เหล่า กรมพระ
ตำรวจ กรมกองมอญ เป็นต้น

ส่วนกรมที่มีหน้าที่ฝ่ายทหาร แต่ถือว่าเป็นทบวงการ
 ฝ่ายพลเรือนนั้น คือ กรมล้อมพระราชวัง กรมแสงปืน
 โรงใหญ่ กรมช่าง กรมม้า เป็นต้น

ส่วนกรมที่มีหน้าที่ฝ่ายพลเรือน แต่ถือว่าเป็น ทบวง
 การฝ่ายทหารนั้น คือ กรมช่าง ๑๐ หมู่ เป็นต้น

ในจำพวกที่ ๑ “กรมพระสุรัสวดี” เป็นพนักงานที่
 จะรักษาทะเบียนทางว่าว บัญชีไพร่พลทั้งฝ่ายทหารและ
 พลเรือนในกรุงและหัวเมือง เป็นบัญชีกลางที่สำหรับจะ
 กำกับมหาดไทย กลาโหม จำเลข มีศาลสำหรับพิจารณา
 ความในคดีที่เบ่งสังกัดหมู่หมวดไพร่พล เป็นพนักงาน
 ที่สำหรับจะเก็บเงินแทนราชการซึ่งไพร่ไม่ได้ทำ เป็นพนักงาน
 ที่จะออกโฉนดบัตรหมาย ในข้าราชการทั้งปวงที่จะให้
 รู้ทั่วไป

“กรมลูกขุน” มีหน้าที่ชี้ขาดในคดี แต่ไม่ใช่เป็นผู้
 พิจารณา ให้ข้อมูลความโดยละเอียดในคำอธิบายพระธรรม
 นุญาตลยุดติธรรม

“กรมธรรมการ” มีหน้าที่พิจารณาพระสงฆ์ต่อพระสงฆ์
 หรือพระสงฆ์เกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ ส่วนการศึกษา ขึ้น อยู่
 ในกรมราชบัณฑิต

“กรรมหมอ” แต่เดิมมี ๒ แผนก คือหมอสำหรับว่า
ความ และหมอโรงพระโอสถ แต่พวกแรกนั้นเลิกเสีย
เหลือแต่หมอรักษาโรค เป็นหมอสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน
พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ

“กรรมพระอาลักษณ์” มีหน้าที่ รักษา กฎหมาย ฉบับ
หลวงหนึ่งจบ และเป็น ผู้จารึก สุพรรณบัตร หมายถึง
ขุนนาง เขียนพระราชสารกับคัดเขียนหนังสือต่างๆ มี
บทกลอนเป็นต้น

“กรรมพระคลัง” ต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับเรียกเร่งพระ
ราชทรัพย์ รับของส่วนบรรณาการ ภาษีอากรต่างๆ

“กรรมภูษามาลา” มีหน้าที่เกี่ยวกับเครื่องต้น เครื่อง
ทรงของพระเจ้าแผ่นดิน รวมทั้งกรมแสง ต่อมากรมแสง
ได้มีเจ้านายไปควบคุม จึงได้แยกกิจการออกจากกรม

ภูษามาลา

จำพวกที่ ๒ กรมซึ่งมีหน้าที่ฝ่ายทหาร และถือว่าเป็น
ทะบวงการ ฝ่ายทหาร คือกรมอาสา ๘ เหล่า อาสาใหญ่
ซ้ายขวา อาสารองซ้ายขวา เชนทองซ้ายขวา ทวนทอง
ซ้ายขวาทั้ง ๘ กรมนี้เป็นทหารหน้าสำหรับรักษาพระนครและ
พระราชอาณาเขตต์ นอกจากนี้ยังมีกรมทหารอื่นๆ ถ้าจะ

ทราบโดยละเอียดให้ดูหนังสือพระราชดำรัสหน้า ๔๖ ถึง ๕๕

จำพวกที่ ๓ กรมหมื่นหน้าฝ้ายทหาร แต่ถือว่าเป็น
 ทะบวงการฝ้ายพลเรือน เช่นกรมล้อมพระราชวังที่ไม่ได้
 ถือว่าเป็นทะบวงการฝ้ายทหารนั้น เพราะคนพวกนี้ไม่ต้อง
 ไปราชการทัพ คือมีหน้าที่แต่จะรักษาพระราชวังอย่างเดียว
 นอกจากนี้ยังมีกรมแสงปืน โรงใหญ่ กรมช่าง กรมม้า ถ้าจะ
 ทราบโดยละเอียดให้ดูหนังสือพระราชดำรัสหน้า ๔๔ ถึง ๔๖

จำพวกที่ ๔ กรมซึ่งมีหน้าที่ฝ้ายพลเรือน แต่ถือว่าเป็น
 ทะบวงการฝ้ายทหารนั้น คือกรมช่างสิบหมู่ ที่ถือว่าเป็น
 ทะบวงการฝ้ายทหาร ก็คงจะเป็นด้วยช่างเกิดขึ้นในหมู่
 ทหารเหมือนทหารช่างเดิวนั้น แต่ภายหลังมาเมื่อทำการ
 ต่างๆ มากขึ้นจนถึงเป็นการละเอียด เช่น เขียน ปั้น แกะ
 สลัก ก็เลียดติดอยู่ในฝ้ายทหาร ให้ดูพระราชดำรัสหน้า ๕๕
 ถึง ๕๖

กรมต่างๆ ที่ได้ตั้งขึ้นใหม่นั้นแม้จะเป็นกรมอิสระ ผู้
 บังคับบัญชากรมก็ไม่มีตำแหน่งประจำในที่ประชุมเสนาบดี
 หรือลูกขุนณศาลา ผู้ที่มีตำแหน่งประจำในที่ประชุมเสนา
 บัติเช่นนี้ก็คือ อรรคมหาเสนาบดี ๒ ตำแหน่ง และเสนา
 บัติ ๔ ตำแหน่ง รวมเป็น ๖ ตำแหน่งตามที่ได้กล่าวมาแล้ว
 ในตอนต้น

คำอธิบาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

บรรพ ๓

โดย

หลวงประดิษฐมนูธรรม

(ปรีดี พนมยงค์)

(ต่อจากปีที่ ๔ เล่ม ๘)

ส่วนที่ ๒

ขายตามตัวอย่าง, ขายตามคำพรรณนา, ขายเพื่อชอบ

Part II

Sale by Sample; Sale by Description; Sale on Approval

สัญญาซื้อขาย อาจ กระทำ ได้ โดย กำหนด ข้อ ไข เป็น
พิเศษจากหลักสัญญาซื้อขายธรรมดา

ในส่วนนี้ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ได้กล่าวถึงสัญญาซื้อขายอันมีข้อไขพิเศษไว้ ๓ ชนิดคือ

๑. ขายตามตัวอย่าง (Sale by Sample) มาตรา ๕๐๓
วรรค ๑ และมาตรา ๕๐๔
๒. ขายตามคำพรรณนา (Sale by Description) มาตรา
๕๐๓ วรรค ๒ และ มาตรา ๕๐๔
๓. ขายเพื่อชอบ (Sale on Approval) มาตรา ๕๐๕-
๕๐๘.